

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset” Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. — Ezen kedvezmény csakis az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.

identifizandók az előfizetések, legezélszerűben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:
Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
Negyedévre **3 korona.**

TÖRTÉNETI REGÉNY.
(3. folytatás.)

MÁTYÁS KIRÁLY SZERELME.

Írta: **Rudnyánszky Gyula.**

III.

AKIRÁLY szeme megvillant, az udvari bolond észrevette, hogy a királynak nincs inyére ez a tréfa; de azt is látta, hogy eldobott követ nem lehet már visszakapni, Bánffy Miklós felé fordult tehát és nagy komolysággal szólott hozzá:

— Már uram király, ha így esett, ne haragudjék felséged, hogy elárultuk a titkot. Mással úgy sem hálálhatjuk meg a szép erdei tündér rólunk való gondoskodását, hadd tudja meg legalább, hogy a királynak főzött.

Szép Ilonka tétován nézett az urakra.

— Ne üzzetek belőlem esúfot, nem érdemlem én azt meg.

— Nem tréfa ez, gyermekem, hanem valóság. Ekkor megszólalt Mátyás király.

— Ugy van, Ilonka, te a királyt vendégelted meg. Itt ül ő felsége miköztünk.

— És mit gondolsz, melyik közülünk a király? — kérdezte a bolond.

Ilonka egyenest Mátyásra nézett. Aztán Bánffy az álom.

— Már látom, hogy nevetni akartok tudatlan-
kiván?

ságomon. Én még sohasem láttam a királyt; de megbocsásson kegyelmed, nagy jó uram, ha itt ül a király, akkor az nem lehet más, csak ez!

És Mátyásra mutatott.

Az urak megdöbbenve néztek össze.

Mátyás királynak reszketett a hangja.

— Miért tartasz engem a királynak?

— Mert királyi vagy. És ha köztetek is van a király, és nem te vagy az, akkor sem tarthatnék mást a királynak, csak téged...

E pillanatban az öreg Szép János fölriadt álmából.

— Mi az? Hol vagyok? Édes kis unokám. Jaj! Tudod-e, mit álmodtam? Azt, hogy a királylyal beszéltél!

— És mit beszélt unokád a királylyal?

— Oh, ki ne kacagjatok, vitéz urak. Ilonka váltig nógat, hogy menjünk fel Budára a királyhoz, a ki mindeneknek igazságot téssen. Ezért zavarodott úgy össze vén fejemben

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ
első szemléjekor.

— Oh uram, mit háborgassam én a királyt? Karom gyenge már a kardforgatásra. A magunk szívbeli bajával pedig csak nem rablom idejét annak a dicsőnek, a ki éjjel-nappal a hazának él. Fiamat, menyemet, e gyermek szüleit úgy sem adhatja vissza már. Rég elpusztultak ők messze török földön. Unokámnak pedig mirevaló lenne a nemeskuti vár? Gazdagabb ő szívének tisztaságában, arany kedélyével, mennyei lelkével.

A király lelkesen rázta meg az öreg ember kezét. Aztán fölkiérték valamennyien Szép Jánost meg az unokáját a hegyi kunyhóig, megköszönték a jó vacsorát, jó bort és búcsút véve jó éjszakát, szép álmot kívántak Ilonkának.

Ezzel visszatértek a rőzse mellé.

Gyengén pislogott a tűz. Divéki György a térdén irogatott valamit.

— Mit csinálsz, György? — kérdezte a király.

— Följegyeztem a hú asszony történetét.

— Majd felolvasod nekem, ha mind elaludtak!

— sugta a király.

Aztán lehevertek a fübe valamennyien, a király pedig sátrának küszöbére ült és hajnalig nem hunyta be a szemét.

Mikor mind mélyen aludtak már, feköltötte Divéki Györgyöt és a költő levante ott a szabad ég alatt, a hajnali csöndben, a rőzsetűz világa mellett felolvasta versét a királynak.

És a király elmerengett. Ilonkára gondolt és szive hevesebben dobogott.

Aludni tudott máskor csatazajban, mikor ágyugolyók röpököttek. Most pedig a felséges Bakony csodálatos csendességében nem jött szemére álom: reggelig nézte a csillagokat és tűnődött a láthatatlan jövődjé rejtelmében.

IV.

Nagy csapat fegyveres zörgetett a nemeskuti vár kapuján.

— Babócsy Péter, a király nevében, itthon vagy-e s hallod-e a szót?

Babócsy Péter megjelent a felvonó hid fölött a tornyos bástyán.

— Itthon vagyok, hallom a szót. Járjatok be a hidon. Mit parancsol a király, hadd hallom idebent váram udvarán.

A csapat bevonult a várba s ott folytatta Pongrácz János.

— Idebent halld meg, bár nem a te várad udvarán, hogy a nemeskuti várat tovább nem bitorolhatod. Ő felsége Mátyás király visszaadta az elrablott jószágot jogos tulajdonosának, nemeskuti Szép Gergely leányának és megparancsolja neked, hogy vonulj ki a várból és ezer darab aranyat és kétszáz fegyveres katonát állíts elő a legközelebbi hadjáratára.

Megsápadt erre a gőgös Babócsy.

— Ki ellenkeznék Mátyás király akaratával?

Engedelmeskedem én is, bátor én ezt a várat nemeskuti Szép Gergely szép hitvesétől jog szerint szereztem. De mégis, hadd kérdezhessem legalább azt, hogy hol van az a leányzó, akit a király parancsa az én sajátom birtokába juttat?

— A leányzót ne keresd. Itt van a király adománylevele, hiteles pecsétje, maga kezeirásával, mely szerint a nemeskuti vár földjeivel és jobbágyaival együtt nemeskuti Szép Ilonkát. Te pedig ennyit sem tudsz felmutatni a magad igazáért.

— Irásba nem tettük! — dörmögte Babócsy.

— Erővel szereztük! — hangzott reá a válasz. —

És Babócsy Péter mit tehetett, fanyar képpel engedelmeskedett. Mert jól ismerte Mátyás király hatalmát. Vége volt már annak az időnek, mikor a zsarnok urak magukénak tekintették az egész országot és tetszésük szerint raboltak el mindent, amit megkivántak. Most nem az erősebb joga uralkodott, hanem az igazságé. A király megfékezte az elbizakodott főurakat és rendet csinált az országban.

Jól tudta Babócsy Péter, hogy ha nem engedelmeskedik, életével játszik.

Hiszen ott volt Szilágyi Mihály uram esete, a ki nagybátyja a királynak, mégis börtönbe került.

Aztán a rákosi történet is szájról-szájra járt a hazában. Meg egyébként is eleget tudott Babócsy a királyról. Bizonyosan erre járt álruhában és valaki besugta neki a Szép Gergelyné történetét.

Babócsy Péter tehát kivonult a várból. Hej, pedig még előtte való nap arról álmodozott, hogy a király a bakonyi vadászatról betér hozzá az urakkal együtt és poharazás közben a bőkezű király talán neki adja a szombathelyi kapitányságot.

És most Babócsra kell visszahuzódnia s még ráadásul ezer arany meg kétszáz fegyveres! Szegény Babócsy Péternek még a háta is borsózdott.

Ezalatt pedig Szép Ilonka nagyapjának kicsi házába egyszerü ruhájú vándor kopogtatott be.

Ilonka rögtön megismerte.

De már az öreg Szép János szemei gyöngék voltak, nem emlékezett rá, hogy valaha látta.

— Gyula deák vagyok, ezuttal futárja ő felsége Mátyás királynak, a ki ezt az irást küldi kegyelmednek.

És elővette tarsolyából a király levelét.

— Olvasd te lányom, én már nem látom a betűt, és a mikor láttam, se tudtam olvasni. Karddal irtunk mi hajdan történetet, török vérbe mártott karddal!

Ilonka átvette az irást és hangosan olvasni kezdte a király adománylevelét.

Maga a király, a ki álruhában, Gyula deák neve alatt tért vissza a gyönyörű Ilonkához, visszafajtott lélekzettel leste a hatást, melyet a váratlan királyi levél Szép János uramra meg unokájára tesz.

A nagyapónak könnyek peregtek végig ránczos arcán. A nagy Hunyadi János jutott eszébe, a kinek egykor oldalán harcolt és aztán a büszke

törzsnek fiatal hajtása, a deli Mátyás király tünt eléje, aki ime mindenütt kikutatja az igazságot.

Ilonka boldogan sóhajtott föl:

— Nagypó, most már megint módunkban lesz Sztambulba embert küldeni, hogy keresse édes szüleim nyomát. Hej, hiszen ha én férfi volnék, mindjárt kis csapatot gyűjtenék és elindulnék nagy Törökországba.

— A király gondoskodott már erről is! — szólalt meg Mátyás. — Egyik fiatal hívét Dobokai Imrét bizta meg azzal, hogy vigye el levelét a török szultánhoz és keresse nyomát nemeskúti Szép Gergely uramnak és utána ment bátor hitvesének.

— Csodálatos! — suttogta Ilonka. — Hát a király mindenkinek eltalálja a gondolatát?

— A király ugyanazt gondolta, amit te, szépséges leányka!

A nagypó a pinczébe ment egy ital ó-borért, Mátyás király pedig ezalatt megfogta Ilonka kezét és mélyen a szemébe nézett.

— Mit gondolsz, kis leány, hátha mégis itt volt a király és evett a vacsorából?

Ilonka rázta a fejét.

— Nem lehet az!

— Miért?

— Mert ha akkor itt volt, most is itt van.

— Balga gyermek! Hiszen látod, hogy én csak szegény szolgálja vagyok a királynak, névtelen, Gyula deák.

— És te tanácsoltad a királynak, hogy az én szüleim keresésére embereket küldjön?

— Én.

— Akkor, Gyula deák, érsz annyit, mint a király. Mátyás nem felelt a leánynak semmit.

Bejött az öreg a borral. Kocizottak és éltették Mátyás királyt.

Ilonka pedig szomorúan üldögélt a vendég mellett.

Két nap is elmúlt már és a király még mindig az öreg vitéz vendége volt.

Nem tudott elmenni, mert halálosan beleszeretett a bájos leánykába és gyönyörűsége telt benne, hogy nézhette, nézhette boldog áhitattal nagy kék szeméit, piczi fehér kezét, lágy aranyszín haját, hajló derekát, szép piros ajkát.

Kinn jártak a völgyben, a forrás tövében, ahol először látták egymást; hallgatták a rigók füttyét, a falemilék panaszát, a patak esörgését és a falevelek halk susogását.

Ilonka ott felejtette reszkető kezét az idegen férfi kezében, de egyre bánatosabb és hallgatógabb lett.

— Édes kis angyal, szépséges Ilonka, miért búsulsz olyan nagyon? — kérdezte a király.

— Azért búsulok, mert tudom, hogy nemsokára elmégy és véget ér a tündéralom. Elmégy, talán sohase látlak többé és én nem tudom, hogy ki vesz tőlem búcsút.

(Folytatása következik.)

—*— M e s e . —*—

I.

*Ha itt ülök kicsiny szobádban
És elmerengve nézem arczod:
A titkos, csendes némaságban
Szívem nem vív fárasztó harcot.
Nem hat reám bűvös ígézet,
Minden varázsod megtör rajtam...
Tűzes szemedbe vágyva nem nézek,
Érintetlen marad az ajkam...
Multam ködén el-elmerengek,
És felújulnak az emlékek,
Téged olyan hamar feledlek.
Nem nézem arczod, pompád, fényed,
Nem vagy te most az én eszemben,
Másért dobog lázas szívem,
Bár kis kezed remeg kezemben,
S tekinteted rajtam pihen.*

II.

*Emlékszem, ősz volt. Virágnak hervadása
Vállamra hajtá szép fejét...
Egy volt szívünknek dobbanása...
Rég volt, oh istenem, be rég!
És jött az éjjel hollószárnyán,
S a kis torony harangja csengett,
Madár dalolt a lombnak árnyán,
Alig zavarván meg a csendet...
A virágos kis kertajtóban álltunk,
Szívünkben oly sok volt a bánat...
Oly szomorú volt búcsúzásunk,
Szemiünk titokban könnybelábadt.
Szerelmiünkről mitsem beszélünk,
Bár forrt az érzés odabenn...
Egy csók volt minden vallomásunk,
Oh, ez a csók felejthetetlen...
Azóta mindig-mindig hallom
Remegő búcsúsóhaját,
Forró csókja égeti ajkam,
Látom fényben csillogni szép haját...
Ábrándos kis leányka volt ő, —
És én bohó gyermek valék...
Csend volt... s az égen semmi felhő,
Rég volt, oh istenem, beh rég...*

III.

*Azért, ha itt ülök szobádban,
És elmerengve nézem arczod:
A titkos, csendes némaságban
Szívem nem vív fárasztó harcot.
Nem hat reám bűvös ígézet,
Minden varázsod megtör rajtam.
Tűzes szemedbe vágygyal nem nézek,
Érintetlen marad az ajkam...*

Bajtay Mihály.

ASSZONYSZÍV.

Irta: *Nagyvárad* Myra.

Reggel hét órakor, mikor még minden fűszálon ott rezgett, csillogott a harmat, mikor a fenyves sűrűjében szétszórt villák fényes ablakszemei még jóformán fel sem nyíltak, de a csodálatosan kék égről már ragyogva hintette le

KITCHENER LORD,
az afrikai angol seregek parancsnoka.

sugarait a nap... egyszerre csak ráhuzta a cigányzenekar azt a soha el nem avuló, szép régi nótát, a melylyel minden időben, minden fürdőben, minden kiválóbb vendéget „bucszatni“ szoktak.

Sírva-ríva szólt a hegedű, zokogva jajgatott bele a klarinét:

„Ne menj el...
Maradj itt...
Majd meglátod
Jobb lesz itt...“

A pormentes, tiszta reggeli légen át csengőn, esatogón szállt fel a mélabús dal a „Viola“-villa első emeleti ablakaiba, melynek egyikén, — amelynek párkányán viruló rózsabokrétá díszlett — hirtelen ideges rántással húzta fel egy fehér kis kéz — a nem épen hófehér rolettát.

A kis kéz után egy szép barna fej jelent meg az ablakban. Egy befejezetlen frizurájú szép fej, melynek kigyuló arcából egy pár csillogó sötétkék szem tekintett ijedten, fürkészőn ki a fürdőtelepre. A szemközti impozáns igazgatósági épület előtt húzták a cigányok a szomorgó búcsúztatót, annak az elegáns urnak, aki ép e perczen vetette könnyed ruganyossággal magas, karesu alakját a fürdő egyetlen hintájába. Az igazgató, a főorvos, a vendéglős s néhány korán kelő fürdővendég állta körül a kocsit, mely felé a kertész alázatos hajlongás közt egy nagy bokrétát nyújtogatott. A „Viola“-villa ablakából hirtelen eltűnt a szép barna fej.

A forró hajsütővas messze repült a földre, a spiritusz is kidőlt a fényes kis nickel lámpából s lobogó kékes lángja szétfutott a padlón.

A fiatal asszony nem törődött véle, könnyedén átugrotta. Még csak az sem jutott eszébe, hogy a csipkés szoknyája lángba borulhat.

Eh! mit bánta volna most... most, mikor a szive ég... minden esőpp vére lázba borult, ha meggyúl a ruhája, ha meggyúl az egész ház, hát hadd égjen...

Nem bán ő most semmit, csak leérjen, le oda a villa terraszra elé, mely előtt az a kocsis el fog robogni. Sietve, futtában csapta fejére a fehér csipkés bébé kalapot, s kerítette vállára a skót gallért.

Mégis elkésett.

Már csak a tova robogó fogat pora csapta meg arcát, csak a benn ülő férfi szürke nemez kalapjának tetejét láthatta; s egy vékony kékes kis füstkarikát, ami az égő szivarból szállt föl a légbe.

A fiatal asszony lélegzete elállt. Szeretett volna az erdő sűrűjében eltűnő fogat után kiálltani:

„Alljon meg, álljon meg. Jöjjön vissza, vagy vigyen engem is magával.“

De hát ez merő lehetetlenség lett volna, még az esetben is, ha meg bírja cselekedni.

Am most egy hang sem birt volna elröppenni erősen összeszorított ajkai közül.

Apró fehér fogai szinte csikorogtak, s ovál rózsás körmei belevájódta tengerébe.

Ugy érezte, mintha a lélek, az élet is elszállt volna belőle, el az után a porba vesző kocsis után.

Mintha a derült ég hirtelen beborult volna, a zene elnémult, a virágillat elszállt volna... mintha mindazt, ami szép, ami gyönyörteljes, édes, amiért élni és meghalni érdemes, magával ragadta volna az a sovány két fáradt ló.

Pillanatra elfeledte, hogy nincs egyedül, hogy talán láthatják, pillanatra megszűnt gondolkozni, eszmélni.

„Sajnálod?...“

Közel hozzá egy vékony női hang szólalt meg. Tinka volt, a cousineja. Aldor Kálmánné, a limphantikus, hideg, nyugodt halvérű szőke asszony, akit orvosa és férje küldött a vasas fürdőbe, hogy az Aldorfai Aldor nemzetség általa egy utódot kapjon.

Valami parancsszóra, kötelességből életre keltett csenevész kis trónörökös, aki majdan a családi tradíciókhoz híven sütkérezzék ősei ezimerének kissé fakult fényében.

Tinka asszony nagyon pontos lelkiismeretességgel használta a kurát s már a vasas forrásoktól tért haza.

Nagyon csodálkozott, hogyan lehet oly szerelmes valaki, mint Ida, és ismételtén kérde:

— Sajnálod?...

— Jut eszembe...

Daczosan csegett a hetyke válasz... és idegesen rándultak fel a gömbölyű vállak; hej, de a szemekbe egy áruló könny szökött, egy apró kristálytiszta vizesebb, egy kis semmi... ami azért olyan tengersok mindent elárult.

A két asszony aztán esendesen haladt egymás mellett.

A kiesi, kövér szőke asszony telve volt az élet apró prózai gondjaival, miknek sulya alatt azonban hetvenéves korában sem fog megöszülni.

Az aczélos idegű karesu barna asszonyban pedig lázongott minden esőpp vér, szívet-lelkét egyetlen gondolat foglalta el, egy gondolat, ami gondnak is beillett s ami egy éjszaka képes ősz szálat csempészni a barna fürtök közé.

II.

Ebéd idejében bejött hozzá Tinka asszony. Csak úgy suhogott rajta a selyem, lengett a csipke, röpködött körülte a szalag: és áradt divatos toalet-tejéből a Chippre bódító illata.

A szoba közepén megállt és szörnyüköve csapta össze keztyüs kezeit, miknek csuklóin vagy hat karperecz fénylett, csillogott, csilingelt fityegő jousjouival.

— Még mindig így? — kiáltá Idára mutatva, ki csakugyan „még mindig így“ amint reggel hétkor félig bódultan végig dőlt a pamlagon bébé kalappal befejezetlen frizuráján, skót gallérral a vállán, feküdt most is, égő száraz szemekkel bámulva maga elé.

— C'est atroque cela — mondaná read a te kedves Gyp-ed ha látna...

Ida fáradtan kelt fel:

— Siess, kérlek siess, itt az ebéd ideje... már én éhes is vagyok...

— Akkor csak menj és ebédelj...

— És te...

— Majd hozatok fel valamit...

— Az volna csak szép, hogy az egész fürdő megtudja és rajtad mulasson...

— Azért mert a szobámba hozatom az ebédet?... történt ez már máskor is.

— De nem aznap, mikor Derecsky Béla elutazott...

— Kérlek...

Olyan komolyan, olyan rendreutasítóan hangzott ez a rövid szó, hogy a kövér kis Aldorné hirtelen elhallgatott.

A tükör elé állt, froufrouit igazgatta s másról kezdett feecsegni, ám azért mindig „arra“ a thémára czelezgatva.

— Tudod Ida sok lassu percz pergett „azóta“, le az örökkévalóságba.

— En megfürödtem, aztán reggeliztem, másfél-esésze kávé, vaj, kenyér, mézet... aztán sétáltam újra... és horgoltam... aztán tizóráztam, kitűnő szalámit ettem... lágytojást és vörös bort.

— S most ismét éhes vagy?

— No persze...

— Nem irigylem az étvágyadat... én még nem is reggeliztem...

— Pour l'amour de Dieux. Beteg vagy?...

— Elfeledtem...

— Hja így van az, aki...

— Kérlek Tinka hagyj békét...

— Igen, igen... csak siess öltözni... szépen esipd ki magadat; tudod-e, de valószínűleg nem tudod, a tizenegyóránál vonattal három fess tűzérő-hadnagy érkezett. Schneidig fiuk mondhatom; csak ugy feszül rajtok az egyenruha.

— Bizonyosan sok a vatta...

— Mindegy, ...de jól fest az uniformis, rá-tapad a szem.

— Még a férjes asszonyoké is...

Meglehetősen gúnyosan mondta ezt Ida, de Tinka nem vette észre, sokkal jobban bele mélyedt a keblére tűzött fehér szegfűk rendezgetésébe.

Ő vette a virágot, nem kapta, mint Ida, akinek minden reggel friss küldemény érkezett Budapestről. Miket bizonyára Derecsky rendelt.

Szegény Ida. Azokat a hervatag rózsákat tüzi fel, mik tegnap is keblén voltak azon a pihegő, forró keblén; minő rövidre van szabva a virágok élete.

Tinka észrevette, hogy cousineja mielőtt fel tüzte a bokrétát a Marchal Niell hervadó szirmaiit lassan megcsókolta.

(Folytatása következik.)

Ezüstlakodalom napján.

— Humoreszk. —

(3. folyt.)

Irta: Pécsi D. Anzelm.

Yelórával később Andory lemegy a kertbe, hogy féltve őrzött gyümölcsfűről a mai nap örömeire leszedjen egy esomó körtét, szilvát, almát stb. az ebédhez, Andoryné ismét a konyhában talál hibát, s már csak azért is, hogy a gyakoflatból ki ne jöjjön, pörölni valót, Irma és Bella a szobát is rendbe hozták már és most a pamlagon ülve, kezüket az ölükben nyugtatva pihennek és beszélgetnek a mai nap várható örömeiről.

— Istenem, de jó is lesz! — sóhajtá Bella. — ma megjön Sárj is!

— Neked csak jó! Te boldog vagy, de mit várhatnék én a mai naptól?

— No, ne légy szomorú, végre is Barna sem maradhat örökre fajankó. Te? Tudod mit? Én beszéllek Barnával!

— Az Istenért Bella! Csak nem akarod azt a bolondot megtenni! Hagyd csak! majd elfelejtem valahogy — ezt azonban Irma maga sem hitte, mert egy köny lopódzott a szemébe, s hogy Bella ezt meg ne lássa, gyorsan az ablakhoz ment s kinézett. No jól járt.

— Kezeit csókolom! — hangzott kívülről.

— Jézus! — sikoltotta Irma, s hirtelen visszaugrott az ablaktól.

— Ki volt az? — kérdé Bella?

— Barna Tamás! És mi még nem vagyunk felöltözködve!

Bella pedig sokkal hiűbb volt, mint kíváncsi s nem az ablakhoz szaladt, hanem a másik szobába, hogy átöltözködjék.

— Bella! Bella! — kiáltott utána Irma, hogy ne hagyja

így itt egyedül, de az nem hallgatott a hívó szóra. Ekkor Irma elhatározta, hogy követi testvére példáját: ő is meg akart szokni, három lépést sem tudott tenni, már illő kopogtatás után belépett Barna Tamás.

— Jó reggelt kívánok, kis háziasszony, — s mosolyogva nyujtotta neki kezét, mit Irma röstelkedve fogadott el.

— Bocsánatot kérek, hogy már ilyen korán alkalmatlankodom, de a papácskával szeretnék a hátszögi húsz hold miatt beszélni, most itt van épen a pesti ügyvédem, aztán el szeretném intézni...

Irma nagyon jól tudta, hogy az a Hátszög határán levő húsz hold beékelt föld nem olyan sürgös és hogy ez csak kibuvó, amiért hogy olyan korán eljött.

— Majd levezetem a papához! Jó?

— Kérem.

— De ugye, nem íté meg, hogy még így talál? — kérdezte Irma.

— Ellenkezőleg, a nő mint háziasszony, sokkal szebb és dicséretreméltóbb, mint a bálteremben!

Aztán még sokat beszélgettek, de azt már mi nem hallhatjuk, mert mi a szobában maradunk, míg ők elmentek a papához a kertbe.

Nézzünk egy kicsit körül a szobában. Van benne egy íróasztal, teljesen felszerelve, egy pamlag a háttérben, elül egy karosszék, mellette női-kézimunkaasztal, az asztalon kosár s ebben különféle színű pamutok. Pipaállvány az egyik sarokban stb. stb., de nem érünk már rá tovább kutatni, mert kopogtatnak. Lassan ismétlődik a kopogtatás, aztán szerényen nyitja ki valaki az ajtót — nem ismerősünk.

Ezt az alakot még nem láttuk, ez Botos Tamás fővárosi festőművész, aki szabad idején — minden időben szabad — tanulmányutra indul s állandó pénzzavarban van.

Pesten van legkevesebbszer, mert ott már 17 leánynak ígért házasságot, most a vidéket boldogítja, ahol lehet, házassági ígéreteivel is.

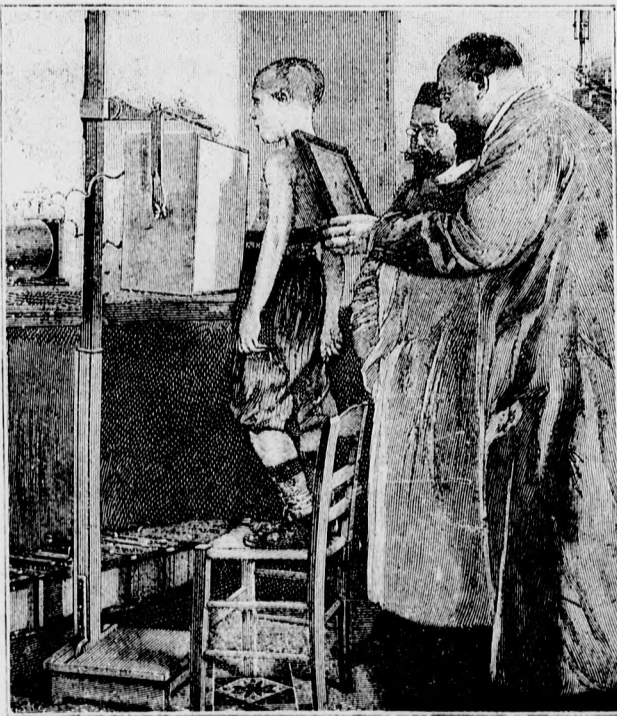
Jobbvállát fölhuzza, aztán leengedi, ugyanezt az utat a szemöldökei is megteszik, aztán félrehúzza a száját.

— Itt hát nincs senki!

Aztán félénk léptekkel közeledett az ajó felé, melyen Bella eltűnt s ott is kopogott.

— Azonnal! — hangzott ki a mellékszobából, — csak tessék addig helyet foglalni!

Botos Tamás előbb körülnézett, ha vajjon neki szól-e ez,

☛ Röntgen-sugárral való vizsgálat. ☚

de mivel mást nem látott a szobába, hát magára vette és kényelmesen elhelyezkedett a széken.

— No ezek barátságos emberek — morogta a szakállába — még nem is láttak, máris helylyel kínálnak meg. Hm! Milyen furcsa, egy hét előtt egy falusi birtokosnál voltam, ott kidobtak, csak azért, mert az ott levő szöszeke, piszeorrú leányt, az Irmát, nem akartam elvenni.

Furcsa! Hát kötelez-e az valamire, ha én egy bálon udvarlok egy leánynak?! Aztán meg ha a földbirtokos leánya lett volna, ha még valami pénze lett volna, de nincs neki egy árva garasa sem! A földesúrnak valami távoli szegény rokona volt.

— No most már jó reggelt kívánok, Tamás uram! Ezekkel a szavakkal nyitotta a monológizáló Tamásra Bella az ajtót. Majd pajkosan hozzátette:

— Mert ugy-e megengedi, hogy így szólítsam és barátságosan nyújtotta feléje a jobbját.

— Tudja — folytatta Bella — a vezetékneve az olyan parasztos...

— Bizony nem is hangzik olyanformán, mint a Batthyány név, — felelte Botos, illedelmesen megcsókolván Bella kezét.

— Ejnye, nem szép Irmától, hogy így magára hagyta...

— Irmától? — szökött fel Botos a helyéről. — Hiszen nem volt benn senki, mikor jöttem.

— No nézze, akkor ő is kiszökött velem együtt, mikor az ablakból Önt megláttuk!

— Mikor engem megláttak?!

— Igen! Oh, én hirből már régen ismerem magát. — Irma olyan sokat beszélt magáról, aztán hallja, az igazán nem szép, hogy úgy epedni hagyja! Szegénykének úgy fáj a szive, — de föl is tettem magamban, hogy a legelső alkalommal megmosom a fejét. No most megmondtam! — Hát mondja, mi a szándéka?

— Nekem? Tanulmányaim befejezése.

— És Irma?...

— Édes Istenem, hiszen addig nem vehetem el, — aztán meg tessék elhinni édes nagysádka, igazán nem lesz az olyan veszélyes az Irma kisasszony részéről, — én a vele való társalgásban mindig azon korlátok között maradtam, amit a közönséges szórakoztatás határainak neveznek, és végre is egy báli ismeretség még semmire sem kötelez...

Bella sértődötten állt fel:

— A papát keresi, nemde?

— Igen, kisasszony!

— Lenn van a kertben, tessék odafáradni...

— Remélem, nem bántottam meg nagyságodat őszinteséggel?

— Engem?! Ugyan mivel bánthatott volna meg?

Botos meghajtotta magát, — Bella hideg főhajtással viszonozta köszönését, s Botos a hátulsó oldalajtón távozott.

— No, én ugyan szép csávába kerültem!

Bella a mellékajton távozott:

— Szegény Irma!

Nem tartott két percig és ismét kinyílt a hátsó ajtó s rajta Irma rohant be:

— Bella! Bella! Jönnek a vendégek, a kocikat már látni az erdő alján.

Bella természetesen oly gyorsan, amint csak tudott, kifutott.

— Akkor most jön Sárny is! Juj, de meghuzom a fülét, hogy mért nem jött az első vonattal!

— De most én is megyek átöltözködni, — szólta Irma, de megint nem mehetett, mert Barna Tamás lépett be.

— Ugy elszaladt tőlem Irma kisasszony, mintha kergették volna, pedig épen valami nagyon fontosat akartam mondani.

— Mit?

— Hát csak azt, hogy, hogy... Ej, bánom is én, akármilyen lesz is, — gondolta magában, — most megmondom, hogy hogy... a papával a hátszögi hús hold földre megegyeztünk...

— Ez volt az a fontos? No tudja mit, Barna úr, maga most itt marad, míg én átöltözködöm, aztán együtt megyünk a vendégek elé. Jó? Megvár?

— Akár az itéletnapig!

— Azt nem kívánom, — szólta Irma — és eltűnt a másik szobában.

Mikor látta Barna, hogy egyedül van, belemarkolt mérgében a hajába, aztán arczulverte magát.

— Milyen haszontalan, gyáva ember is vagyok én, aki nem meri ennek a csöpp leánynak megmondani, hogy szeretem! Pfuj, Tamás! Szégyeld magad!

— Ha! Megvan! — hm! — Megírom neki! Ugy van, s minthogy az íróasztalon talált tollat, tintát, papírt, neki is ült mindjárt és megírta:

Egyetlen Boldogságom!

Bocsásson meg, hogy így ajtóstul rontok a házba, de nem fér már meg bennem édes titkom. Szeretem, imádom ezt akartam Önnek mai társalgásunk alkalmával mondani, ez az érzelem hozott ehhez a házhoz, melyhez semminemű érdek nem köt. Ne vegye rossz néven merészségemet s ha érzelmeim viszonzásra nem találhatnak, ugy adja ezt kérem oly kiméletesen tudtomra, mint ahogy az elítélteket készítik elő arra, mikor a halálos ítéletet hirdetik ki nekik.

Öné a sirig

Tamás.

— No most ezt ideteszem a munkakosarába, itt biztosan meg fogja találni.

Mikor Barna a pamut alá rejtette a levelet, kinyílt az ajtó és Irma átöltözködve, kilépett:

— Mit csinál ott?

— É-é-én? Nézem ennek a bordeaux-pamutnak a színét.

— No most menjünk a vendégek elé. De mit néz ugy rám?

— Azt nézem, hogy ez a csipkeruha remekül illik Önnek, hogy olyan benne, mint egy angyal.

— Téved Barna úr! Az angyalok nem hordanak csipkeruhát, különben kérem, ne bókoljon!

— Kérem, Irma kisasszony, ne nevezzen mindig Barna urnak, hiszen sokkal régebben ismerjük egymást, — nevezzen egyszerűen Barnának, vagy Tamásnak, de ne úrnak.

— Hahaha! Hogyisne! Nem vagyunk mi jegyesek!

— De lehetnének...

(Folytatása következik.)

SZYLVESZTER ÉJJELÉN.

Írta: *Báró Cserényi Károly.*

(3. folyt.)

Nem kívánok magától olyan fáradságos dolgot; nem parancsolom, hanem kérem magát mindenre ami szent, maradjon itt velem éjjelig; attól tartok, hogy elalszom, mert nagyon fáradt vagyok, szememet nem bírom nyitva tartani. Azért hát mellettem fog virrasztani és fölkeltem engem háromnegyedtizenkettőkor. Nem lesz kárára a virrasztás, holnap kialudhatja magát s mint gazdag ember fog ébredni, mert tudja meg, éjjélkor megelevenedik ez a fekete Szfinx egy szellem költözködik bele kis időre és ezalatt három kérdésre fog nekem felelni; mert megígéztem, életem boldogsága, Dalmai Juliska élete függ attól, hogy a három kérdést hozzá intézhessem, de óvakodjék az álomtól; mert ha elmulasztja engem annak idejében fölkelteni, akkor mind a kettőnknek meg kell halni!

— Aludjék, uram, pihenjen nyugodtan, én ébren leszek! — felelt János szinte büszkén; urának bizalma nagyon hizelgett neki s komoly szándéka is volt szavát hűségesen beváltani. Andor máris behunyt szemmel hátratámasztotta fejét.

János becsületes, kötelességtudó legény volt, egy darabig lábujjhegyen járt a teremben, most először

nézegethette kedve szerint azt a sok csodálatos holmit, a vigyorgó koponyákat azonban lehetőleg kikerülte, de hiába! a kíváncsiság eredendő bűne erőt vett rajta. Eleintén csak távolról nézte gyanakodó tekintettel azt a csodálatos fekete alakot, de mindjobban közeledett hozzá s végre meg is tapogatta a hideg márványt.

— No lám! — így dörmögött magában; — ki hitte volna, hogy az én jó uram afféle boszorkánymester! De hát szabad-e ilyeneket tenni? Milyen csodálatos teremtés ez; félig asszony, félig oroslán. És milyen büszkén nyugszik itt az a fekete figura! Biz isten, szinte félek tőle. Hogy is mondta az ur? szellemet varázsolt bele? Az nem lehet más, mint maga az ördög! pedig nem jó az ilyenekkel tréfálni, hiszen megélhet az ember a maga munkája után, az ördög segélye nélkül is. Nem kell az embernek mindent tudni, ha megvan a jó bére, szabad a vasárnapja, egy kis pénze és esinos szeretője, kelle még több?

János egyszerre összeresztett, az óra háromnegyedét ütött éjjél előtt. Odalépett urához.

— Milyen jól alszik, szinte sajnálom őt fölkelteni, — mondta magában. — Eh mit, még tíz perczig hagyom aludni, öt percz elég lesz neki, hogy összeszedje magát.

Azután lapozgatott a nagy könyvekben, szemlélgette a csontvázakat, levett egy görebet, mely esörömpölve összetört, de Andor erre sem ébredt föl.

Ezalatt elmúlt tíz percz és János urához közeledett, hogy fölköltse, de hirtelen megállt s mint rendesen az életben, itt is győzött a rossz elem a jó fölött, egy gondolat villant meg agyában.

— Hát ha én is szerencsét próbálnék? Hátha előbb én kérdeznék valamit ettől a fekete figurától? Hiszen azután még eleget beszélhet vele, a szellemek órája egyig tart éjjélután, de ha az a no, minek is nevezte? ha az a figura elárulja neki, hogy én előbb kérdeztem? Akkor elkerget. De sebjaj! Hiszen megkérdezhetem a feketétől, hol találok jó helyet. Esze legyen az embernek, használja föl az alkalmat. Hadd aludjék még, szegény jó uram.

János hamarjában meghányta-vetette eszébe, mit kérdezzon a Szfinxtől, mikor az óra tizenkettőt ütött, a lámpa elaludt az utolsó ütésre, tompa moraj hallatszék, vihar rázta az ablakokat és a Szfinx feje fölött kék láng lobogott, magasra fellobbanva, meg leapadva, mint a lidérczfény, szemei izzé tűzben forogtak. János rémülten felsikoltott. Andor megmozdult álmában s mormolta: „János! Háromnegyedkor és tovább aludt.

— Jaj nekem! — rebegett János reszketve. — Most belebujt az ördög! Hogy forgatja szemeit! Jaj ha nekem ugrik!

Most szeliden, mintha távoli harang megszólalna hangzott a sötét teremben:

— Kérdezz!

De János ijedtében már nem tudta mit akart kérdezni, s minthogy hamarjába más nem jutott eszébe, kérdezte.

— Igazán szeret engem Boresa, a tisztartóék szakácsnője?

— Nem! — volt a határozott felelet.

— Ejnye no! az a kétszinű teremtés csak boldondá tesz, hizeleg és kicsalja pénzemet s nem szeret!

— Kérdezz! — hangzott újra.

— Akkor hát ki lesz majd a feleségem? — kérdezte János hirtelen.

— Sarkadi Juczi, az özvegy koresmárosné! — volt a felelet.

— Köszönöm szépen! Az a boszorkány, ki már a harmadik férjét is agyonkinozta? Nekem ez nem kell! — De hát — —

— Kérdezz! — hangzott harmadszor.

— Milyen számokat huznak ki holnap a lutrin? Mondj egy ternót — vagy quaternót — nem, quin-ter — —

De a kék láng e pillanatban magasra föllobbant aztán eltűnt, a Szfinx szemeiből is kialudt a tűz, mély sötétség lett a teremben

— Mi az? — kiáltott egy rémült hang a támlányból. — Mi történt? Világosságot!

— Jaj nekem! — szepegett János; — az ur ébren van! Már gyujtom a lámpát édes jó uram, csak az imént fujta el valami kísértet.

— János! Te aludtál, nemde? — kérdezte Andor fölgorva.

— Nem, nem aludtam! — rebegett János a lámpát meggyujtva. — Már ég! Kérdezzon kérem kérdezzon, még van idő, kérdezzon kérem!

— Miért reszketsz hát? miért sápadozol? — kérdezte Andor Jánosra nézve, iszonyu sejtelem cikkkázta át agyát — egy pillantást vetett a nagy fali órára. a mutató husz perczen állt éjjél után.

(Vége következik.)

Mikor Isten...

*Mikor Isten a világot alkotá,
Az ő egész nagy lelkét lehellte rá,
S amit látunk föld fölött és ég alatt,
Minden az Isten lelkéből egy darab.*

*Viharban az ő romboló ereje,
Fényes napban az ő fénye s melege,
Az ő végtelensége a sík mezőn...
Elénk mindenütt az Isten képe jön.*

*Azért jó ilt künn a természet ölen:
Mindenütt a jó Istent láthatom én...
A várost, rossz embereket otthagytam,
Azokat az ördög alkotá talán!*

Gecsy István.

GONDOLATOK.

Erővel sokat, szép szóval mindent ki lehet vinni.

*

Mindenki iránt való bizalomból ered a pletyka.

*

Ha a messze után nyulunk elszalasztjuk, ami közelünkben van.

*

Sok ember nagy tehetséget érez magában, de az nem jut eszébe, hogy kisebb tettekre sem volt sohasem képes.

*

A bánat keserit, a gyász szomorit, a csalódás boldogtalanit.

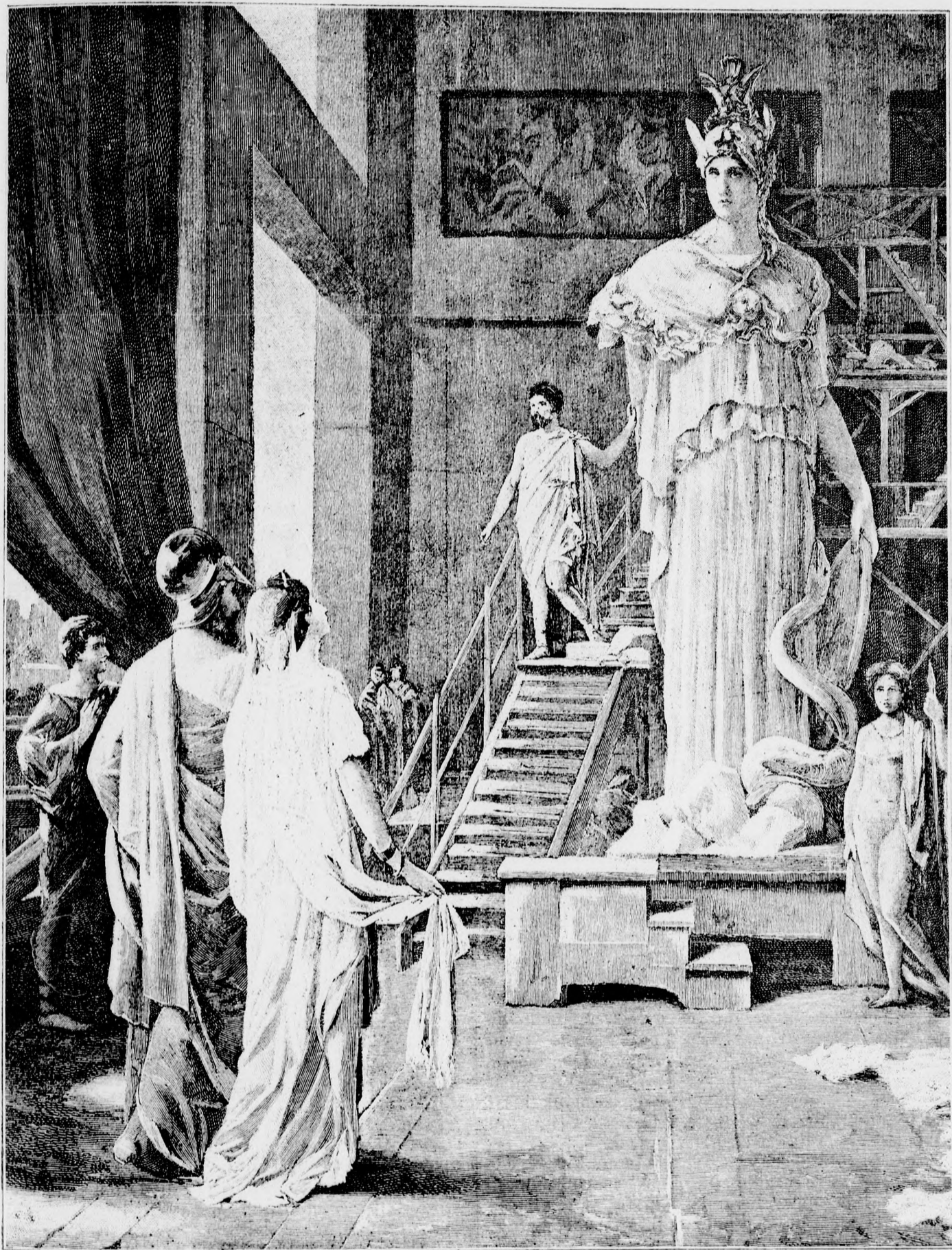
*

Vigkedélyű embernek a hosszú nap is rövid, a boldogtalannak a rövid is hosszú.

Hanusz György.

—◆— Téli séta. —◆—

paris Pallas Athene. *paris*

Giling-galang...

*Giling-galang! Giling-galang!
Faj, de búsan szól a harang!
Akkor is ily búsan hangzott,
Mikor azt a szép galambot
Síratta.*

*Sírt a harang, sírt a lelkem;
Ilyen árva akkor lettem;
Velem sírtak a harangok,
Úgy kísértük a galambot
Sírjába.*

*Vadvirágos a sírhalma,
Beh sok virág fakad rajta!
Halvány virág, bánatvirág,
Mít is ér már ez a világ —
Énnekem!*

*Giling-galang! Giling-galang!
Faj, de búsan szól a harang!
Talán ő is azt a hantot,
Azt az elszállt szép galambot
Sírátja.*

Szendrői Holozsnyay Cyrill.

AZ UTOLSÓ „TE“.

Emléklap a multnak könyvéből.

(Vege.)

— Irta: *Beniczky Attila.* —

Nagyon is boldogtalannak éreztem magam ezen és a következő napokon. Hirtelen, fájdalmas ébredés volt az, a gyermekkor gondtalan, derült álmaiból.

Hiszen szerettem azt a nemeslelkű embert, ő mint a férfiasság eszményképe állt előttem, de minden tapasztalatlanságom daczára éreztem, hogy valami hijja van ezen szeretetnek — azt ugyan nem tudtam, mi az a hiány — hiszen akkor még nem ismertem a szerelmet! Nem, én nem lehetek nejevé, mit szólnának nővéreim, hát még öcsém? talán ki-nevetnének, kigúnyolnának, valami sajátságos ösztönszerű érzet azt sugallta nekem, hogy ezen oly fölötte kényes és fontos ügyben csak magamnak, minden befolyásolás nélkül kell határoznom, saját szívem sugallatát követve, s nehéz, fájdalmas küzdelmek után elhatároztam, hogy ha visszatér, nagyon *hidegen* fogadom; az a gyanu is ébredt föl bennem, hogy Mina tant az ő megbízása folytán beszélt velem; később megtudtam, hogy gyanításom helyes volt. De milyen módot találjak arra? Én, ki természetemnél fogva még a legidegenebb emberek iránt nyájas voltam, épen az ő irányában, kit annyira szeretek, rideg és barátságtalan legyek?...

Épen megint keserves gyötrellemmel töprenkedtem ezen, szobám — születésnap meglepetésül külön, igen eszinosan berendezett szobát kaptam, mint „nagyleány“ ablakánál állva, midőn kocsirobogást hallottam, a jövő perczben Feri öcsém felrántotta az ajtót s bekiáltott:

— Gyere hamar, Mariska, itt van „ő“, megérkezett az őrnagy bácsi!

Ezzel elrohant és én mintegy megigézve ott álltam az ablaknál kezeimet hevesen dobogó szívemre szorítva, láttam őt a kocsiból kiszállni, sze-

meit kereső tekintettel körüljártatva, bizony szép férfi volt, még nem láttam nálánál szebbet, és olyan jó, olyan kedves, oh be szeretnék elébe futni s kezeit megragadva kiáltani, mint máskor szoktam:

— Isten hozta! Csakhogy itt van megint, kedves őrnagy bácsi! — de nem bírtam helyemről mozdulni, mintha valami kísérteties kéz visszataratana s még hozzá ott állt Mina tant is szüleim mellett; nem az ő vizsga tekintete előtt nem üdvözölhetném drága barátomat szívem óhajta szerint!

Ott maradtam a szobámban könyveimmel küzdve míg a gyermekek zajos öröme, az élénk kérdezősködés és üdvözlés zaja lecsillapodott s mindnyájan bementek a házba, a bérkocsis is elhajtattott ki az őrnagyot ide hozta Gyöngyösről. En meg egy székre vettem magam és keservesen sirtam, azt hittem, hogy széles e világon olyan boldogtalan leány nem létezik, mint én, oh mennyire fájt lelkemnek, hogy így kellett tennem, de nem tehettem róla, másként nem cselekedhettem.

Csak akkor riadtam föl keserves töprenkedésből, midőn a vacsorához hittak, nagy erőfeszítéssel összeszedtem magam, s miután a szememet hideg vízzel megmostam, lementem az étterembe. Már mind az asztalnál ültek, az őrnagy fölugrott s előmbe sietett, én udvariasan meghajtottam magam, ujjaim hegyével érintve a nyujtott kezet mondtam: „Jó estét, őrnagy ur! Hamar visszatért utazásából.“

Az őrnagy rám nézett, de nem szólt semmit, hangom olyan idegen volt magam előtt is, mintha nem is én beszélnék; aztán elfoglaltam helyemet legkisebb öcsém mellett s míg az asztalkendőt felkötöttem a kis fiúnak, Mina tant egy szemrehányó, szigoru tekintetével találkoztak szemeim. Ő bizonyára helytelennek, kiméletlennek találta viselkedésemet; ugymint a többiek is, a vacsora alatt nyomott hangulat uralkodott, én szótlannul ültem ott, míg végre kis öcsém elálmosodott s felkeltem, hogy a hálószobába vigyem, s többé nem is tértem vissza: nem sokára hallottam, hogy a kocsis elrobogott, mely az őrnagyot hazavitte.

Anyám, ki már néhány hét óta gyengélkedett, azon éjjel nagyon rosszul érezte magát, orvosért küldtek Gyöngyösre, de a kocsis azzal a hírrel jött vissza reggelre, hogy házi orvosunkat az éjjel nagyon sürgősen elvitték az őrnagyhoz, ki hirtelen megbetegedett s legjobb lesz odamenni érte. Atyám rögtön befogott s az őrnagy tanyájára hajtattott, dél tájban visszatért az orvossal, ki azt felelte kérdezősködésünkre, hogy az őrnagyot régi szivbajának egy rendkívüli heves rohama megtámadta, most még nem lehet tudni jobbra vagy rosszabbra fordul-e a baja; Mina tant kérdezte, mi idézhette elő olyan hirtelen azt a rohamot? az orvos vállát vonogatta s röviden felelte: „Valószínűleg kedélyfelindulás! az árt legjobban szívértágulásban szenvedőknek.“

Anyámra ez a hír nagyon mélyen hatott s talán ez is okozta, hogy betegsége igen vesélyes jelleget öltött, kissé elhanyagolt gyomorhurut az ágyba döntötte, s két hétig nem is mozdultam agyától, éjjel-nappal ápoltam s így nem is mehettem el testvéreimmel és atyámmal szegény beteg barátunkhoz, kit ők mindennap meglátogattak, de mindig csak szomorú hírt hoztak. Ereje napról-napra fogyott. Nehéz idő volt ez rám nézve, életem, mely eddig verőfényes, virágos kert volt, egyszerre sötét gyászba borult.

Anyám állapota néhány nap óta jobbra fordult, csakhogy nagyon gyöngy volt. Egy este, midőn ágyánál ültem s ő épen elszenderült, Mina tant a mellékszobából intett nekem, jöjjen oda.

— Szegény barátunk nagyon rosszul van, —
suttogta; — az orvos mondja, hogy alig élhet még
egy-két napig Epen oda készülök a nagyobb gyer-
mekekkel, a papa már befogatott, nagyon óhajt
minket látni, szegény. Te is velünk jössz?

— Nem, én nem mehetek el, nem hagyhatom
el a mamát! — zokogtam.

— Hiszen nem tart sokáig, arra a kis időre
bátran bízhatod az ápolónőre, a pap is itt marad a
míg oda leszünk, csak jöjj, hidd el nagyon meg-
bánod, ha egy haldokló kívánságát nem teljesíted.

— Nem lehet, nem lehet, én nem mehetek! —
hebegtem sírva.

Elmentek, de alig hagyta el a kocsit az udvart,
már is megbántam, hogy nem mentem el velök lelki-
ismeretem keserű szemrehányással ébredt föl bennem
hát még utolsó óhaját sem akarom teljesíteni
annak ki talán én miattam válik el az élettől, ki
engem olyan nagyon szeretett s én is szerettem őt
mióta gondolni tudok habár nem úgy, mint az ő szíve
óhajította, hát ha többé nem látom?... ezen gon-
dolatok villámként ezikázták át agyamat — — s
úgy a mint ott álltam, megfordultam s kirohantam
az ajtón, még hallottam a kocsit robogását s utána
siettem — kiáltoztam — de nem hallották, s így
folyton futottam a kocsit után a nélkül, hogy elér-
hettem volna. Mikor végre a gyönyörű villa köze-
lébe értem, mely „csak is az én számomra épült” egy
kertipadra roskadtam s ott pihentem, amíg annyira
összedtem magam, hogy nyugodtan léphessek a
beteg elé.

Halkkal nyitottam ki az előcsarnokra nyíló ajtót,
ott abban a szép s egészséges szobában pihent szegény
barátom párnákkal megtámasztva, behuny szemmel,
mennyre megváltozott e pár hét alatt! Testvéreim
és Mina tant mellette álltak, mély esendben, minden
szem könnyben uszott, már nagyon el volt gyengülve,
de bár nagyon halkkal beléptem, a beteg mégis
megismerte lépésemet, nagy nehezen felemelkedett
s reszkető kezét felém nyújtva s bágyadt szeméit
rám szegezve halkkal mondta:

— Mégis eljöttél, milyen jó vagy te édes
Mariskám!

Oh, milyen jólesett fájó szívemnek, hogy megint
„Te”-nek szólított! gyöngéden odavont engem a
divánra, szorosán melléje ültem s halkkal mondtam:

— Már régen eljöttem volna, de a mama na-
gyon beteg volt, azért nem jöhöttem.

Megszoritotta kezemet s el sem bocsátotta, amíg
ott maradtunk. Mikor elbucsuztam tőle, fejemre tette
kezét suttogva:

— Légy boldog, édes Mariskám! Légy boldog
a sirig, ez a haldokló barátod utolsó kívánsága —
te...

Tovább nem birt beszélni s én hirtelen támadt
benső indulatomat követve lehajoltam és esőkot
nyomtam homlokára. „Te” lobbant még egyszer
ajkairól — —

Ez az utolsó „Te” az egész uton hangzott fü-
lembe, midőn hazaértünk, atyámat már ott várta a
megnyergelt paripa s azonnal ráült és elvágtatott,
hogy az utolsó éjt barátjánál töltsse, de alig két óra
mulva visszatért és azt a hirt hozta, hogy a beteg
esendesen elszenderült halálküzdélem nélkül.

Akkor éjjel Mina tant virrasztott a mama mellett,
én nem birtam magammal rémitő fájdalomban.
Úgy éreztem magam, mintha ez nap után semmi
jó sem következhetne, mintha éj borult volna rám,
melynek nincs virradása — —

Ez volt életem első, megrendítő fájdalma és
gyermekségem drága barátjának koporsója az első,

melyre forró könnyeket hullattam és épen azért
vésődtek lelkembe olyan mélyen, mind ezen benyo-
mások s barátom emlékét az idő nem homályosí-
totta el soha!

Anyám lassan, de nagy örömeinkre teljesen
fölépült bajából. És barátunk halálának második
évfordulóján megint diszes koszorút helyeztem sir-
jára, én nem álltam ott egyedül, velem volt szeretett
vőlegényem, kinek könnyes szemmel elbeszéltem ezt
a szomorú történetet, de hát könnyeim közt is mo-
solyognom kellett, midőn kérdezte: „Vajjon szeretsz-e
engem úgy, mint az elhunytat?” Úgy nem, de más-
kép! — feleltem neki...

— Mégis jó, hogy minden úgy történt! —
jegyezte meg Vilma édesanyját gyöngéden meg-
ölelve, ki az ő szokott, nyugodt határozottságával
azt felelte:

— Mindig és minden úgy van legjobban, amint
a jó isten elrendeli, gyermekeim!

AZ IDEGESSÉG OKAI.

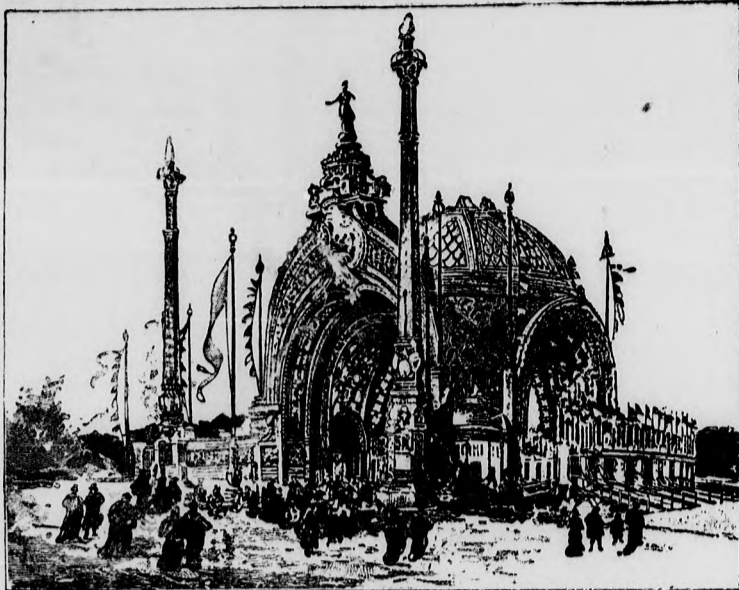
Írta: Dr. Laufener Károly.

(Vége.)

Agy további egyénileg hajlamosító oka az idegességnek a
nevelés. Lányha, érzélgős nevelés, mely nem törí meg a
szeszélyeket, az önfejűséget, mely nem fejlesztí az akaratot, sok
esetben kiinduló pontja az idegességnek. Különösen fontos ez a
leánygyermekre. Mert a fiuk előbb-utóbb úgy is kikerülnek az
élet küzdelmeibe, a hol megtanulnak önmagukon uralkodni, beteges
szeszélyeiket elnyomni és a viszonyokhoz alkalmazkodni; jellemők
is megszilárdul, mert csakhamar belátják, hogy hajlékony lelkü-
lettel a gyakorlati élet nehézségeit leküzdeni nem lehet. Leány-
gyermeknél legtöbbször hiányzik ez a korrektívum s nagy baj
az, ha a nevelésben az érzési kör egyoldalú kiművelésére fektetik
a főszűlyt; korunk pedig, fájdalom, nagyon hódol ennek az
iránynak. Nem egyszer nagy megdöbbenéssel tapasztaltam, hogy
egy-egy családnál a fiukat és leányokat egyformán leányok módjára
nevelik ahelyett, hogy már itt megtennék a helyes megkülönbözté-
tést. Amily káros a gyermekek idegrendszerére az említett enyhe ne-
velés, ép oly káros, ha tulságosan szigorú, ha a lelkületet, hajla-
mokat és tehetségeket nem vesszük tekintetbe. Ily eljárással tuliz-
gatottá tesszük az idegrendszert; az agyvelő idejekorán kimerül
és ilyenkor tárt kapura talál az idegesség a legesekélyebb alkalmi
ok esetében.

A nevelés hatásával gyermekeknél szorosán összefügg a
környezet hatása is. Láttuk már más alkalommal, hogy az ideges-
ség ragadós és különösen a gyermeki kor az, mely fokozottabb
reflektórikus idegrendszeri tünetnéyeinél fogva rendkívül fogékony
az idegesség iránt. Ideges dajkát, eselédet, ideges játszótársat
nem jó a házban tartani. De a ragadósság kiterjed a felnőttekre
is. Hányszor láttam már, hogy az ideges férj idegessé tette az
asszonyt és megfordítva; és ugyancsak megtörténik, hogy némely
idegesek a szanatóriumi életet egyáltalán nem tűrik, mert más
hasonló bajban szenvedő betegek folytonosan fertőzik. Hogy az
ideges tanító mily károsan hat hallgatóságára, arról is volt már
alkalmam meggyőződni.

Az alkalmi okok közül első helyen áll a szellemi megerőltetés.
Bátran el lehet mondani, hogy az öröklésbeli hajlamosításon kívül
ez az idegesség leggyakoribb oka. Már Kant mondotta, hogy
8 órát kell dolgozni, 8-at pihenni és 8-at aludni. Bizony ez ellen
az arany regula ellen sokan vétkezünk. Az idegrendszernek
a rendes normális működéséhez bizonyos ébren töltött, de még
helyesebben alva eltöltött pihenési időre van szüksége. Gondolj
kozásunk, mozgásunk, érzésünk utóvégre is nem egyéb kémiai
folyamatnál, mely agyvelőknek ugynevezett kéregsejtjeiben játszó-
dik le. Ezen kémiai folyamatnak megvannak a maga határai;
ha tulságosan dolgozunk, a kéregsejtek mértéken túl izgalomba
kerülnek, nehezen nyugosznak meg és rendkívül élénken működnek.

— A párisi világkiállítás főbejárata. —

Az idegesek gyors gondolkozása és nyugtalan alvása kézzelfoghatólag bizonyítja ezt. S ha ez a mértéken túl való dolgozás sok ideig tart, beáll a szó szorosabb értelmében vett idegrendszer „megsántulása“, a homlokkarély gyengülése s a mint ez beköszöntött, az idegesség már megvan. Emlékezzünk csak más alkalomra, hogy a homlokkarély pszichikai reflexgátló gép, mely ha meggyengül, akkor az éber ember teljesen hasonló az alvóhoz; valamint alvó állapotban eihisszük agyvelünk egyéb karélyának játszadozásait, ép úgy hiszi és vakon követi a nem alvó ideges ember az érző karélyok ellenőrzés nélkül való tévelygéseit. A szellemi megerőltetés természetesen álmatlanságot okoz, vagy attól, amit említettem, hogy a kéregsejtek tulságos izgalomba kerülnek, vagy attól, hogy az illető nem pihen kellő ideig, nem aluszszá ki magát. Mindkét eshetőség egy és ugyanazon káros eredményre vezet; nem marad elég idő arra, hogy a központi idegrendszerben felhalmozódott kifáradási anyagok — a salak — onnan eltávozzanak; az idegrendszer tehát hasonlóvá válik olyan gőzgéphez, melyből a hamut, a salakot soha el nem távolítják. Ilyen esetben a gép felmondja a szolgálatot s ugyanígy felmondja a szolgálatot az idegrendszer is.

Az egyszerű szellemi megerőltetés, hosszú ideig folytatva, csak mint *kifáradás* mutatkozik, melyet minden gondolkodó ember megérez önmagán. A segítség is ugyszólván ösztönszerűleg jő: bizonyos ideig nem dolgozunk. Sokkal veszedelmesebb, ha a tulságos munkálkodást még élénk kedélyi mozgalmak kísérik. Ha valaki agyvelejét azért erőlteti meg, mert egy kitűzött cél felé törekszik, mert ettől függ jövője, családjának boldogsága, vagy vagyoni állása, akkor már beteges kimerülés áll be, mely lehetetlenné tesz minden tüzetesebb szellemi munkálkodást. Hány fiatal ember akad így meg a vizsgálatok előtt; hány kereskedő, vállalkozó, financier kénytelen terveiről az utolsó állomáson lemondani, mert az idegrendszere nem bírja a munkát. Nagy hatással van a szellemi megerőltetésre ama körülmény is, vajjon változatos-e az illető működés, vagy nagyon egyhangú? A ki folytonosan számokkal foglalkozik, mellette sokat ül és ritkán jut a szabad levegőre, gyorsabban kimerül, mint a ki munkája közben mozog is, pl. utazni kénytelen. Hatással van az a körülmény is, vajjon sikeres volt-e a munka, melyet az illető végzett vagy sikertelen; az előbbi esetben a bajt még csak ki lehet heverni, az utóbbi esetben azonban a kórokok csak halmozódnak. Különben a szellemi megerőltetés bizonyos tekintetben csak relatív; egy és ugyanazon szellemi munkamennyiség az egyiknél kifáradást, később idegességet idéz elő, a másik pedig ugyanazt ugyszólván játszva végzi, tehát az egyén maga, és munkabírása is határoz. Meglátszik már a gyermeki korban, hogy ki van hivatva erősebb szellemi munkára és ki nem; a gondos szülő és a lelkiismeretes nevelő ezt észreveszi és a gyengébbeknek már jóleve

oly életpályát választ és őket arra tereli, mely idegrendszeröknek megfelelőbb. Nagy baj, ha a szülők mindenáron azon vannak, hogy gyermekeiket „nagy“ embereknek neveljék és teljesen mellékesnek tekintik, vajjon ezeknek a leendő nagy embereknek megvan-e az idegrendszerök, a mely a nagy embereknek okvetetlenül szükséges. *Helyes arányba kell helyeznünk az élet terheit a szellemi erővel.* Sok fiatal ember szerencsétlenné vált már, mert oly életpályára lépett, melyhez teljesen hiányoztak szellemi eszközei. Az, a kinek szellemi erői az iparos pályának megfelelők és okvetetlenül tudós akar lenni, előbb-utóbb az idegesség martalékává válik.

Az idegességre vezető szellemi megerőltetés kérdésénél lehetetlen mellőzni azt a számtalanszor felvetett kérdést, hogy iskolás gyermekeink nincsenek-e megerőltetve? Ezzel a kérdéssel a külföldön és nálunk is sokszor foglalkoztak.

Nem szeretném ezt a kérdést előzetesen is egészen egyéni felfogásom szerint tárgyalni, azért lássuk, mit szólnak hozzá mások. *Nesztarov* orosz tudós „A modern iskola és az egészség“ című munkájában említi, hogy megvizsgált 588 közép tanulót és őket négy éven át szemmel tartotta. Vizsgálatának eredménye szerint a tanulók 30 százaléka idegességben szenvedett; érdekes, hogy az idegesek száma évről-évre nagyobbodott; így pl.

az	előkészítő	osztályban	idegességben	szenvedett:	8	százalék,
a	I.	«	«	«	15	«
a	II.	«	«	«	22	«
a	III.	«	«	«	28	«
a	IV.	«	«	«	44	«
az	V.	«	«	«	27	«
a	VI.	«	«	«	58	«
a	VII.	«	«	«	64	«
a	VIII.	«	«	«	69	«

Ez a bűvár, adatai alapján, határozottan úgy nyilatkozik, hogy a fokozatosan növekedő idegesség a szellemi nagy elfoglaltatás eredménye. Csak mellesleg jegyzem meg, hogy pár évvel ezelőtt egy szakértekezleten iskolás gyermekeinknek ilyen irányú szakértői vizsgálatát én is javasoltam, hogy ne egészen a sötétben tapogatózzunk; indítványom azonban nem nagy visszhangra talált, úgy hogy hazai adatokkal épenséggel nem rendelkezem. *Chrichton-Browne* London város szegényebb kerületeiben megvizsgált 6580 tanulót és a figyermekek közt 40 százalék, a leánygyermekek közt 52 százalék idegest talált; a nevezett író megjegyzi, hogy a gyermekek szellemileg nincsenek megerőltetve, de szülőik oly szegények, hogy a gyermekek rendesen éhesen jönnek az iskolába s így ő idegességök okát inkább a hiányos táplálkozásban keresi, mint a mértéken túl való munkában.

Azonkívül a tudósok egész serege úgy nyilatkozik, hogy a középiskolák mai nap egyáltalán oly követelésekkel állnak elő a szellemi munkát illetőleg, melyet a gyermekek nem bírnak meg. Hazai tudósaink közül nagyon találólag nyilatkozik e kérdésben *Zhan* tanár, a mikor a világitásról tartott előadásában egy helyt azt mondja: «tudós pedagógusok és pedáns tanítók olyat és annyit, meg úgy tanítanak és iratnak mai nap a legjobb szándéktól áthatva a gyermekkel, hogy a tengerek világosságtól megkáprázik a szeme és épen azokat a dolgokat nem látja, a melyeket legjobban kellene látnia». És tovább «hat éves korától fogva a gyermek az értelmi felvilágosodás fő eszközével, az olvasással, írással és tanulással zsúfolt, rossz levegőjű és rosszul világitott helyiségben görnyedve és agyát egyoldalulag fárasztva tölti életének azt a részét, melyben a természet törvényei szerint értelmén kívül izmainak, érzékeinek és megfigyelő tehetségének kellene első sorban kifejlődni». Megszivleendő szavak ezek, melyekhez teljes mértékben hozzájárulok.

Meg kell azonban említenem, hogy vannak ellenkező vélemények is. Így pl. *Gallon* (*Revue scientifique*, 1889.), ki az iskolás gyermekek szellemi kifáradásáról figyelemreméltó tanulmányt közölt, ezeket írja: „Olyan tanulók, kik a tulságos munka miatt szenvednének, ritkák. A nagyon érzékeny idegrendszerű emberek önmagukat védelmezik meg a megerőltetéstől, a mennyiben kevesebbet dolgoznak“. Körülbelül ilyen értelemben nyilatkozik

Charcot, a híres ideg orvos is, midőn a következőket írja: „Szellemi megerőltetés tulajdonképen az iskolákban nem fordul elő és pedig azért, mert elő nem fordulhat. Adjunk a gyermekeknek olyan munkát, mely erőit meghaladja; lehet, hogy elvégzi, de mindazt, ami erőit meghaladja, csak gépiesen teszi. A gyermek csak annyit fog el, a mennyit mint nyers anyagot magába vehet és minden egyebet ösztönszerűleg elutasít magától, mert a tanulás célját úgy sem fogja fel s így akarattal a hiányzó erőt nem pótolhatja, ennél fogva a szellemi megerőltetés létre sem jöhet. Ellenkezőleg a szellemi megerőltetés, mint az idegesség oka, igen gyakori az egyetemi hallgatóknál és a felnőtt férfiaknál meg nőknél, kik bizonyos kitűzött cél felé törekzenek, pl. vizsgálatra készülnek, vagy valami életükre szóló munkát akarnak véghezvinni, melyhez nincs elég fizikai idejük“.

Feljogosítva érzem magamat, tisztelt közönség, hogy ilyen jeles férfiak mellett saját nézetemet is nyilvánítsam; előre is kijelentem, hogy tisztán tapasztalataim alapján szólok. Mindenekelőtt mondhatom, hogy az iskolás gyermekek megterhelésének olyféle jelentkezését, mely komoly aggodalomra adhatna okot, nem tapasztalom. Látok évenként középiskolai tanulókat és találkozom egyetemi hallgatókkal, kik a tanulástól — mondjuk, hogy az sok volt — tényleg idegesek lettek; kis pihenésre és más egyéb intézkedésre azonban rendszeren meggyógyulnak. De nem kerülte el figyelmemet, hogy ezen idegesek rendszeren «terheltek» voltak, azaz olyanok, kik idegességre egyáltalán idegrendszeri alkotásuknál fogva hajlamosítva voltak s kiknek tényleg az a quantum, melyet tanulniok kellett, sok volt. Nagyon természetes, hogy ugyanannyi tanulás után mások egészségesek voltak. Olyan idegest, ki egyenesen a tanulástól lett volna beteg, egyet sem találtam. De másrészt, mint a társadalomban mozgó ember, az sem kerülte el figyelmemet, hogy középiskolai tanulóink meglehetősen rossz színben vannak; kivételt csakis az internátusok tanulóit és a magántanulókat tesznek. Tény, hogy középiskolai tanulóink részint az iskolában való ülés, részint az otthoni feladatok végzése és más egyéb, a szülők által külön rájuk rótt magántanulmány miatt levegőre tulajdonképen alig jutnak, alig mozoghatnak, alig játszhatnak s ennél fogva nem jól esz-

nek, rosszul alusznak és végül bizonyos fokban szegényvérűek lesznek; izomzatuk és testi kifejlődésük pedig igazán kritikán alóli. Hogy van tehát, hogy az idegesség még sem fordul elő gyakrabban nálok? Ugy hiszem, ennek az oka bizonyos idegrendszeri kiegyenlítésben rejlik; a rosszul fejlődött testben az idegrendszer élénkebben, izgatottabban működik s így a munkát tényleg elbirják. Egyelőre tehát csak azt mondhatjuk, hogy tanulóink nem dolgoznak ugyan tulságosan erőltetve, de *erőltetve igen* s ennek hatásait azután később a férfikorban érzik meg csak igazán. A fejlődésben lévő fiatal szervezet, legyen az a bölcs emberé, vagy bármely igavonó állaté, ha bizonyos mértéken túl van munkába véve, sem testileg, sem szellemileg nem fejlődhet ki jól s így akkor, a mikor a legnagyobb erőfeszítést kellene végeznie, okvetlenül kimerül. Én tehát részemről az egészségtelen körülmények között töltött fiatal éveknek róvóm fel, hogy felnőtt korban mind a férfiak, mind a nők közt az idegesség terjed. Tehát bizonyos kerülővel én is csak oda jutottam, hogy középiskoláinkban a tananyagot lehetőleg kevesbiteni kell, hogy a fiatal szervezetnek alkalma legyen fejlődni, erősülni. Hogy erre mely eszközök szolgálnak különösen, arra egy későbbi előadásban még reá fogok térni. A mi áll a fiukat illetőleg, ugyanez áll a leánygyermekekre nézve is. Bizonyos aggodalommal nézem a felsőbb leányiskolák bő tananyagát; mely elméletileg véve nagyon szép lehet, de gyakorlatilag a gyorsan fejlődő női szervezet elnyomására, idegességre vezet.

Idegességre nemcsak a szellemi megerőltetés vezet, hanem a *tunyáság* is. Az az ember, a ki nem dolgozik, sivár lelki, elégedetlen; sokat foglalkozik önmagával; végül bizonyos közérzeti észrevételei támadnak, melyek jelentkezésével kész az idegesség. Gyakorolnunk kell nemcsak testünket, hanem szellemi tehetségeinket is. Az az egyetemi polgár, ki éveken át semmit sem tanult, a mikor a szigorlat közeledik, látja az iszonyatos mennyiséget, melyet fel kell dolgoznia s idegessé válik.

Idegessé válik az az ember is, ki egész életében nem végzett komoly munkát és egyszerre valamely felelősséggel járó terhes állásba jut.

Idegességet okoznak a mély, heves és tartós *kedélyi mozgalt*

— Prairie-farkasok. —

mak is. Szomorúság, nyugtalanság, félelem és aggodás, féltékenységek és szerencsétlen szerelem, csalódások, lelkiismereti furdalás és más egyéb nyomasztó lelkiállapotok, ha sokáig tartanak, okvetlenül idegességre vezetnek.

E kedélyi mozgalmak kártékony hatása abban gyökerezik, hogy hatásuk alatt az idegrendszer táplálkozása szenved s valamint a test is veszít súlyából, hasonlóképen az idegrendszer is kimerül. Oly gyakoriak az ezen okokból eredő ideges állapotok, hogy szinte felesleges példákat említeni. Az egyetlen gyermekét vesztő jó anya idegessé válik; ugyanebbe esik a jó férj, ki szeretett nejét veszítette el. Ideges, a kit kedvese elhagyott s a nervozitás martaléka, aki vagyonát spekulálta el.

Különösen érzékeny az idegrendszer azon tartós mozgalmak irányában, melyek a szív életét illetik. Nem kell azt hinni, hogy ez a földművelő népnél másképp van, mint a legmagasabb társadalmi osztályoknál. Talán itt a lelki lehangoltság még élénkebb, mint a művelt embernél, kinek több alkalma van, hogy figyelmét másfelé is irányítsa.

Nagyon gyakori baj az idegesség a parlamenti élet harcosainál: a politikusoknál; oka ama kedélyi izgalomban keresendő, melylyel a nyilvános szereplés egyáltalán jár. Nagyon jó idegzetű embernek kell lenni, aki a parlament heves ütközeteiben is meg tudja őrizni idegrendszerének helyes egyensúlyát. Bizonyos nervózus izgatottság fejlődik, mely eltereli az embert is tárgyilagosságtól, az elvek háttérbe szorulnak és a személyes ellentétek domborodnak ki. A folyton napirenden lévő politikai párbajok e veszedelmes jelenségek, fájdalom, igen gyakori bizonyítékai.

A lelki izgalom közül különösen az ijedés kelt gyakran idegességet. Valaki az utcán meglát egy embert, kinek epileptikus görcsei vannak, valaki a házban lakók közül elmezavarba esik: rögtön, villámcsapás módjára kitér az erre hajlamosított egyéneken a szuggeszció következtében jelentkező idegesség, mely következetesen ama félelmi érzetben kulminál, hogy görcsöket fog kapni, vagy, hogy elmezavart lesz. Különösen kis gyermekeknek a hirtelen megijedés sokszor idegességet szül. Különösen ártalmasak a gyermeki képzelő tehetségre az ijesztős, babonás és ördögös gyermekmesék, a bár ajándékot hozó, de mégis ijesztő külsejű Nicoló és egyes mesék, melyekről *Charcot* azt mondja: „Semmi sem ártalmasabb a gyermekek képzelő tehetségére, semmi sem okoz gyakrabban idegességet, mint a babonás, ijesztős boszorkánytörténetek“. Igazán ideje volna, hogy e tekintetben válogatósabbak legyünk.

Igen gyakran idéznek elő idegességet a *külső sérülések* is. Sohasem az a döntő, hogy milyen nagy volt a sértés, hanem csakis az illető kisebb vagy nagyobb terheltsége. Igen gyenge arcizulítás, földrezuhszás, ebmarás ugyanoly idegességet válthat ki, mintha valakit kocsi elgázol, vagy az első emeletről zuhan le. A vasuti szerencsétlenségeket, mint az idegesség okozóit, szintén említettem már. Nem lehet tagadni, hogy a felhozott hatásoknál bizonyos tekintetben az ijedésnek is szerepe van.

A földrengés szintén okoz idegességet az ijedés révén, 1886-ban Charleston városában a földrengés után számosan betegedtek meg. Ugyanaz történt 1887-ben a nizzai földrengés alkalmával. Végül *Charcot* tanár igen érdekesen és tanulságosan írta le, hogy a villámütöttek közül igen sokan idegesekké válnak.

Az alkalmi okok közé soroljuk az idegességet előidéző testi okokat is. Ezek legtöbbször *szervezeti betegségek*, melyeknek elég gyakran ki vagyunk téve. A szervezeti betegségek idegességet azért okoznak, mert minden szervi bajban a lelki reflexingerékenység rendkívül fokozódik s így *másodlagosan* akár genuin módon, akár autoszuggeszció útján létrejön az idegesség. A fertőző betegségek közül nálunk is grasszáló influenza, igen súlyos idegességet idéz elő némelyeknél. A hosszú lefolyású bajok közül fel kell említenem a tüdővérszt, a vérszegénységet és a sápadtságot. Nagy vérvesztés szintén idegességet okozhat. Azonkívül jelentékeny szerep jut a gyomor- és bélbajoknak is (különösen a gyomorhurut), főleg, ha sokáig eltartanak.

Velünk született testi gyengeségek, pl. siketség, púpos meli vagy hát, sántaság, dadogás szintén idegesség okozói, már csak ama folytonos szemmel tartás és figyelem miatt is, melyben ezen szerencsétlen embertársainkat részesítjük.

Testi megerőltetések ritkábban vezetnek idegességre, mint a szellemiek. De pl. a kitartó és hosszás betegápolás, túlzás a tornázásban, evezésben, hegymászásban, igen gyakran kelt idegességet.

Végül bizonyos *élevezeti cikkek* is idegességre vezetnek, ha oly mértékben használnak, hogy mérgeznek. Ilyen az alkohol, kávé, tea és a dohány. Különösen a férfiak mértéken túl való dohányzása igen sokszor szolgáltat alkalmat ideges tünetekre a szív és az agyvelő részéről is.

Még orvosságok is okozhatnak idegességet, ha használatukban bizonyos mértéken túlmegyünk. Különösen három veszedelmes formáját ismerjük az ugyszólván mesterségesen előidézett gyógyszer-neuraszténiának. Ezek a sokszor emlegetett morfinizmus, a chloralizmus és a bromizmus. Egy időben a kokain-idegesség is nagyon gyakori volt.

Egyáltalán minden túlzás megboszulja magát és a baj legtöbbször úgy támad, hogy az orvosi rendeleteket figyelmen kívül hagyjuk.

Idegességre vezethet a nagyon gyors soványító kúra, az ugynevezett terrain-kúra és a koplalással egybekötött, vagy azon alapuló kurák, pl. a nálunk nagy hírben álló Lindewiese, sőt még az áldásos karlsbadi viz is. Ugyanily hatásuak végre a túlzott hidegvizkurák és a tengeri fürdők.

Rengeteg sok az, ami bennünket idegessé tehet; én korántsem soroltam fel valamennyit. Vannak az idegességek olyan okai is, melyeket tudva hallgattam el; olyanok, melyek népszerű előadás keretében nem tarthatnák.

Vajha ez az elnevezés arra indítana, hogy a mai nap ugyanis mértéken túl zaklatott idegrendszerünknek megadjuk a kellő pihenést, óvatosan dolgoztassuk és távol tartunk tőle minden ártalmat, mely e felséges organizmus harmonikus működését megzavarhatja!

ÁRMÁNYOK HŐSE.

(Regény, egy kötetben.)

Írta: *Inokai Pál*.

IV. Váratlan jelenség. (4)

Ajd feledtem kérdezni, a kis Érmának nem lett valami ijedtségi baja, hogy mamája úgy járt? — A gyermek nem érti ezt, vele minél kevesebbet szóltak ez esetről. Nem lett semmi baja, bár sokat sírt a mamája betegesen fekvése alatt.

— Tart sok eselédet a mama?

— Nem igen, csak a nélkülözhetetleneket.

A régi grófi huszár, az öreg Miklós ott van — —

— A derék öreg, óh ő engem szeretett.

— Ott kulesárnóskodik Kardosné.

— Ez is hű eselédünk volt mindig!

— És Nina nevű szobaleány, kit hűsége miatt már két éve ott tart a grófné. És még néhány szükséges eseléd, de kevés. A grófné asszony nem társalog. El is neveztek grófi zárdának a kastélyt.

— Oh, mi boldog csend lesz irám nézve ott! A mely csend egykor gyűlöletes volt előttem, míg utazni nem mentünk. Bár ne vitt volna apám sehova, nem ismertem volna meg éppen azt az embert, kihez sorsom kötött... Az utálatos.

— S hol van ez az ember, ha szabad kérdezniem?

— Ki tudná, merre hajtja a szél a hazátlan katáng kórót?... Bár soha ne hallanám hírét

V. A magányban.

Mióta Amália grófné felgyógyult, sokkal jobban örült az életnek, mint valaha.

Kis leánya mellé ismét nőnevelőt hozatott, egy nem fiatal, de nem is idős kisasszonyt.

Mindenben ügyes, tanultnak bizonyult be és nyugodtan bizta rá Ernácskáját.

Hogy magának szórakozást találjon, lement a konyhába, a grófné és Kardosnétól főzni tanult. A kertbe is sokszor lement, óraszámra foglalkozott a kertész utasításai szerint, nem csupán a virágok közt, de figyelme és munkássága a konyhai zöldség termelésére is kiterjedt.

E foglalkozás edzette és teljesen meghozta erejét, üdeségét, mit neki az öreg orvos előre meg is jósolt.

Oly szép volt, oly vidám, amilyen soha.

Elmehetett volna a leányokkal egysorban.

Mi is hiányzott életében?

Asszony volt, nem kellett félnie a vén leányágtól, mely a világ szemében mindig szálkát okoz.

Gyönyörű kis leánya volt, kire szép örökség nézett s annak idejében úgy fogja férjhez adni, hogy fiatal szívének fiatal párja legyen.

Ő tisztelte mindig férjét, de a szerelmet nem ismerhette meg általa, azt a szerelmet, melyet két ifju szív érezhet s a boldogság boldogíthatja őket.

De semmitsem vétett e kedves tisztés férj ellen, sőt neki volt oka egyizben reá neheztelni, hogy a francia nevelőnőhöz tulságos figyelemmel viselkedett. El is bocsátá teljes esendben a kisasszonyt a grófné, és nemsokára elhalt a gróf, tehát csupán esendes magányának élt.

A francia tanító szerénytelen vakmerősége felháborította, és közel volt az idő, hogy ezt is elküldje, midőn az esztelen ember a legvégsőre lett képes vak szenvedélye miatt...

Egy róla való elmékedésénél eszébe jutott, mit mondott az az ember ő előtte nagy dühében.

— Visszautasítja szerelmemet a grófnéasszony? Lenéz engem, holott oly nagy hasznára lehetnék, hogy megérdemelném, ha térdére esve mondana nekem köszönetet!...

Igy beszélt, de a grófné ezért valóságos örültnek nevezte. Akkor nem értette.

Hitte a grófné, hogy az az ember saját büntetésén elrémülve, úgy elbujdosott, hogy itt sohasem fog többé mutatkozni.

Különben is úgy rendezkedett, hogy pár hóig titkos rendőrség őrizte a kastély környékét, netalán visszatérne a gyilkos, ha megtudná a grófné életbenmaradását.

Egy reggeli kerti sétája közben jelent meg budapesti ügyvéde, Kondori Gáspár ur.

Mint boldogult férje kedves emberét s mostani tanácsadóját, mindig kegyelettel látta házában.

— Hozta isten, kedves Kondori, csak nem valami baj miatt keres fel?

Mindkét kezét nyújtá neki, melyeket tisztelettel esóskolt meg az öreg ur.

— Méltóságos asszonyom, baj nincs az egész okban, minélfogva idejöttem. De mindenesetre sok függ attól, hogy veszi méltóságod a dolgot s lesz-e hajlandó egy szerencsétlent keblére fogadni, kegyes gróf urunk emlékeért!... A mostohaleány tért haza, megszenvedve könnyelmű tetteért, elhagyatva esábitójától, ki nem is lett esküdt férje s esedezik a méltóságod körében maradhatásáért, miután sem férje, sem hazája nem volt már három év óta, mert a

léha boldogság napjai egy év alatt letűntek. Ő testbenlélekben meg van törve, szegény!

— Ah ön Szerénáról, mostohaleányomról beszél?

— Ő róla, méltóságod.

— Aki elszökésekor azt írta atyjának, hogy engem, mostohaanyját, nem szenvedhet, és azzal megy, akit szeret, akivel boldoggá tud lenni!

— Így irt akkor a fiatal leány, emlékszem én is, — szölt az ügyvéd — de azt a levelet egy bohó szerelmes tizenhétéves leány írta, most pedig huszonegy éves szenvedő alak jelent itt meg, kérve, esedezve.

— De kedves Kondori, miután ő megokosodott, talán az örökséget ki lehetne adni neki és éljen ő, ahol neki tetszik, önállólag cselekedve és minden feszélyezés nélkül. Mert mégis csak tudom, érzem, hogy ő nem szerethet engem, gyűlölhethi gyermekemet is, mert ha én nem volnék, egyedül ő lenne az összes vagyon egyedüli örököse.

— Ő erről nem beszél, méltóságos asszony, ő megelégszik kevéssel is, csak az apai ház falai közt lehessen még egyszer. Ott nyughassa ki a multban szenvedését, feledhesse a nyomort, melyet utóbbi években gyermekével, a hároméves kis leánynyal együtt élt át.

— Gyermeke van?... És az a csavargó kalandor nem esküdt férje?

— Nem, nem, mert az nem akarta lekötni magát a vagyontalan grófleánynak.

(Folytatása következik.)

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Nem is olyan nagyon régen, talán háromszáz esztendeje mullott, hogy a magyar király így farsang tájban mulatságokat rendezett. Micsoda fény, micsoda pompa, csillogás kápráztatta a szemet ilyenkor, a sok aranyos drágaköves díszruha csak úgy csillogott a visegrádi várban, hogy a külföldi követek is, akik pedig a fényhez, csillogáshoz voltak szokva, elragadtatással innak róla tudósítást megbízóiknak.

Aztán üres lett, rommá lett a visegrádi vár, márvány lépcsőit fölverte a moha, kockás kővel kirakott tágas udvarait belepte a fű, a kertet gaz borította, mintha Hollós királyunk lelkével sirjába szállt volna a magyar királyság is; azóta sem tartott a magyar király Magyarországon olyan fényes ünnepélyt. Pedig megvan a fényes királyi várkastély ma is Budán, oly helyen áll, amilyen helye egyetlen királyi várkastélynak sincsen. Az alatta hömpölygő Duna kék hullámaiban, mint egy kaczer tündér naphosszat nézegeti magát, végigtekint a lábainál elterülő síkon és dombvidéken, mintha védő szárnyait akarná kiterjeszteni az ikerváros Budapest fölött.

Oh, áll az ma is büszkébben, talán szebben Budán a várak, fényes terméi üresek, s ha a magyar király ünnepélyt rendez, Bécsbe hívja főuraikat, mint például a legutóbb lezajlott, az udvarnál tartott bál alkalmával is.

Szándékosan használtam ezt a nyakatekert magyar kifejezést: az udvarnál tartott bál és nem udvari bál, mert a kettő között lényeges különbség van. Ha az udvarnál bál van, erre meghívják mindazokat, kik „udvarképesek“ (megint egy üvegházba való diszpéldánya a magyar szóképzésnek!) Ha udvari bál van, erre csak az udvar legközvetlenebb tagjai hivatalosak.

Ezek a mulatságok, nem is mulatságok, hideg, kimért táncok, melyekhez a szívnek semmi köze. Pedig a tánc csak akkor táncz, ha a zene ütemeit a szív dobogása nyomon kíséri.

Ha beleveti magát táncos, táncosnő a tánczba, ha nem él csak a pillanat gyönyörének, ha szívük-lelkük ott ég a szemükben, mikor a tánczot roppják, mikor a tánczról, zenétől, szerelemtől pezsg a vérük, kihevül az arcuk, ez táncz, ez gyönyör, ez élvezet, minden egyéb lehet fény, pompa, csillogás, de hideg, nagyon hideg, nem nekünk közönséges embereknek való, kiknek piros vére pezsgeni, tombolni kíván, legalább pillanatra letvetni nyűgét, felszabadulni, lángolni mindazzal a tüzzel, amit Isten

beléje oltott. Lehet, hogy annak a kékvérű felső tizezernek vére más alkotású, mely nem pezseg, csak csörgedez szép lassan, hogy benne nincs láng, mert nem piros, s szívük dobogása nem előzi meg a zene ütemeit. Meglehet, azért kivételes lények ők, az udvarképes kamarások és egyéb méltóságok!

Nekünk, kiknek bölcsője, — ha egyáltalán volt bölcsőnk — nem volt biborral bélelve, nekünk ez a szó «a farsang», vigaszt jelent. nekünk a «táncz» tüzet csal a szemünkbe, mi még tudunk a multságoknak örülni.

Pedig most benne vagyunk a farsang kellő közepében, mindenütt piros, sárga, kék és fehér stb. színű hirdetések tűnnek szemünkbe és hirdetik a bolondos jókedv időszakának beköszöntét. És mi elmegyünk a multságokra, megtánczoltatjuk azokat, akiket szívünk szeret, s boldogok vagyunk, ha néhány pillanatig karjainkban tarthattuk szerelmünk tárgyát!

De ha nem tánczoltathajuk meg azokat, kiket szeretünk, megtánczoltatjuk, akiket nem szeretünk, csak éppen megtánczoltatni.

Például a burok tánczoltatják az angolokat a Tugela-folyó mellett.

Buller erőnek-erejével át akar menni a Tugela-folyón, eddig megakadályozták őt ebben a burok, most mást gondoltak:

Nagyon mindegy, itt vagy ott verik-e meg az angolokat — hát mért ne legyen meg az angoloknak az az öröme, hogy átkeltek a Tugela-folyón!

Az angolok átkeltek, a burok a tulsó parton rajtuk ütöttek, s Bullert megverték.

Szóval nem hiába, hogy farsang van, de a burok járatták az angolokkal a bolondját, csak az a kérdés, hogy ez a farsang meddig tart még s a végén ki fizeti az óriásivá szaporodott hadi-, vagy maradjunk a helyes kifejezés mellett: farsangi költséget?

Én. *)

KÉPEINKHEZ.

Viktória angol királynő. A politika hullámverése sohasem szűnik meg s különösen Anglia van kitéve csapásainak, melyben annyi és gyakran nagyon ellentétes érdek oly sokfelé huz. Az ország kicsiny; hogy mérhetetlen gazdagságát föntartsa, gyarmatokat kell szereznie, leigáznia szabad népeket, ez természetesen örökös háborúra vezet, mely aztán nagyon változó esélyekkel jár. A most folyó angol-transzvál háboru alkalmával bemutatjuk olvasóinknak Viktória angol királynőt. Ez az arczkép egy kissé régi ugyan, mert a most 81 éves királynőt abból az alkalomból mutatja be, mikor katonasága fölött, mint trónörökös első szemléjét tartotta; talán 16 éves volt akkor! Hogy most valamivel öregebb, azt elgondolhatja minden kedves olvasónk, hiszen már oly gyakran — legutóbbi jubileuma alkalmával is — bemutatuk az arczképét. Kitchener lord arczképét ugyanez alkalommal mutatjuk be. Az angolok kétségbeesett ügyét Dél-Afrikában dülőre juttatni ő van hivatva, ki az angoloknak a máhdi okozta kárát is helyrehozta Szudánban, ahol Omdurman körül leverte és megsemmisítette a máhdi hadseregét. Ezért a haditetteért „lord” címet és harmincezer font (körülbelül 720.000 korona) jutalmat kapott s Roberts lord segélyére küldték Dél-Afrikába. Az angolok tőle, hadvezéri tehetségeitől várják ügyük jobbrafordulását.

Vizsgálat Röntgen-sugárral. Röntgen tanárnak halhatatlan találmánya az X-sugár, mely behatol az elzárt helyekre is, ma már a gyógyításnak egy olyan segédeszköze, mely nélkül klinika már nem is lehet. A testbe tévedt golyó, mely ott gyilkos hatású gyulladást idézhet elő, ha idejekorán el nem távolítjuk a testből, s melyet eddig a primitív kutaszok segélyével csak nagy nehezen, vagy éppen sehogysem sikerült megtalálni, most önmagát árulja el a kutató «X» sugár előtt, ha a beteget a Rönt-

*) Minden félreértés kikerülése végett kijelentem előre, hogy ez nem felelet a föltett kérdésre, hanem pusztán aláírás.

gen gép elé állítják, mely kísérlet amelelt, hogy feltétlen biztos hatása, abszolút fájdalom nélkül való, mert a test a fénysugár behatolását nem érzi meg, bármily érzékeny legyen is.

Téli séta. A forró nyári nap nem oly egészséges s nem oly alkalmas a sétára, mint a dermesztő téli hideg, ezért igyekeznek mindenki a száraz téli hideg napon a szabadba. Természetesen egész máskép áll a nedves, ködös hideg téli idővel, mert ez mindenféle bajnak, betegségnek lehet szülőanyja. A meghülés kuforrása ezernyi betegségnek, melyek közül ma a leggyakoribb az orosz nátha, vagy ahogy jobban ismerik ma: az influenza!

Pallas Athene, a görög mythologia egyik főalakja, a monda szerint Zeus fejből teljes, csillogó fegyverzetel, suhogó dárdával, pajzsával pattant elő. Pallas Athene a háboru istennője volt s egyuttal legfőbb védője minden városnak, főkép azonban tisztelének eredeti helyét, Athént vette oltalmába. Alakját sokféle-kép örökítették meg a görög szobrászok. Egy ilyen Pallas Athene szobrot mutatunk be mai képünkön olvasóinknak, ahogy a görög művész azt elkészítette.

A párisi kiállítás főbejárata. Az 1900-ik évi párisi nagy kiállítás óriási arányairól lesz nevezetes. Mult évfolyamunkban már több képet mutattunk be a kiállításról, többek között a forgatható (revolver)-toronyt, mely mint a magyar népmesék kacsalábon forgó gyémántpalotája, saját tengelye körül forog majd; mai képünkön az óriási főbejáratot mutatjuk be olvasóinknak, melynek méreteiről fogalmat alkothatunk akkor, ha a mellette álló emberekkel összehasonlítjuk nagyságát. A főbejárat remeke leszen a modern iparnak s nem kevésbé ragadja majd bámulatra a világ minden tájáról Párisba csődült idegeket, mint annak idején a legutóbbi kiállítás esodája: az Eiffel-torony.

Prairie-farkasok. A magyarországi farkasoknak számos rona él délen és éjszakra csak ugy, mint keleten és nyugaton. Sokban hasonlít a mi farkasainkra a prairie-farkas, Amerika óriási síkjain tanyáz és néha ezernyi tömegbe verődik össze, különösen ha a beállott hideg idő megfosztja őt eledelétől, ilyenkor a bivalycsordák után jár megszámlálhatatlan mennyiségben, s bár egymagában gyáva állat, melyet puskalövésekkel és egy kis tüzzel vissza lehet riasztani, ilyenkor nagy száma miatt mégis veszedelmes a karavánokban utazó kereskedőkre s a kóborló indiánokra.

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Volt. Oly jogi kérdés, melyet itt fejtegetni nem lehet s mely legjobban illusztrálja a középkori hűbér urak végtelen hatalmát jobbágyaik fölött s a jobbágyok elnyomott helyzetét, akik semmit, még testüket-lelküket sem mondhatták magukénak, azzal is a földesúr rendelkezett. — **B. Vilmosné úrnőnek.** Nagyvárady Myra, kitűnő tollú munkatársnőnk hirdetett kötete most van sajtó alatt, a mostani számunkban közölt elbeszélés is benne lesz a kötetben (ettől vette címét a kötet). Forduljon gyűjtőívért az irónőhöz (Budapest, «Vadászkürt»-szálloda), mi nem küldhetünk. — **K. B.** Gyenge dolgok, nem ütök meg a nyomdafesték mértékét! — **F. F.** Elkerülhetette feleletünk figyelmét; sajnálatunkra, nem közölhetjük, — emez meg oda, ahova szánya van, nagyon hosszú! — **J.** Pengeti, de nem találja még el azt a hangot, amelyet el kellene találnia. Azután meg következtelen is, a bú-ülő legény csalfa, hűtlen szeretőjéről így dalol: „Csakhogy szebbet, csakhogy jobbat” (?) Soha, soha nálad (t. i. nem talállok.) — **M. M.** Sem a tárgy, sem az alak nem jó, hát még a rímek! — **P. Béla úrnak.** Tiszteletpéldányt csak szorgalmas és kitaró munkatársainknak juttatunk, minthogy azonban a kiutalványozható tp. számok most igénybe vannak véve, kívánságának a legjobb akarattal sem tehetünk eleget. — **Nihil.** Bizton hisszük, hogy a legközelebbi küldeménye emennél jobb lesz. — **H. E.** A negyediket soroztuk be. A többi nagyon könnyű. — **G. G.** A talányt sorba tettük. — **G. D. M.** Köszönjük. — **Sz. G.** Négy fillér. — **F. L.** Hogy kérdésére válaszolhassunk, tudunk kell, hogy hol és mikor jelent meg a kért költemény. — *Több kéziratról a jövő számban.*

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **Faragó Simon.**

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Proféta-utca 7. szám.